

INHOUD

AAN DE LEZER

7

DE STRIJD VAN LUCIFER EN AHRIMAN IN DE MENS

EERSTE VOORDRACHT

9

Dornach, 21 november 1914

**De strijd van Lucifer en Ahriman in
het menselijk organisme**

Over het opnemen van geesteswetenschappelijke waarheden. Materialistische vooroordelen in onze tijd: zieleprocessen als begeleidend verschijnsel van fysieke processen. De overgang van het anatomisch-fysiologische naar het geesteswetenschappelijke denken als taak van de moderne tijd. De mens als ruimtewezen – het werken van Lucifer en Ahriman in de drie ruimterichtingen: [1] de symmetrie van de waarnemingsorganen; het totstandkoming van het Ik-gevoel op de scheidslijn. De mens als wezen van vlakken in het evenwicht tussen de van links strijdende Lucifer en de van rechts strijdende Ahriman; de strijd tussen maag (Lucifer) en lever (Ahriman). Etherlichaam: links lichter, rechts donkerder. [2] Het werken van Lucifer van voren tot aan het borstbeen, het werken van Ahriman van achteren tot aan de ruggegraat; de vrije ruimte daar tussen. – Het werken van Lucifer en Ahriman: rechts-links door de gedachten, voor-achter door de gevoelens, boven-onder door de wil. [3] Het werken van Lucifer van boven tot aan de halswervel, het werken van Ahriman van beneden tot aan het middenrif. – De vormen van het gebouw in Dornach: het principe van de ‘tulbandvorm’; het ervaren van het ‘er-tussenin-zijnde’ als principe van de moderne kunst. De tussenruimte die vrij is van de werking van Lucifer en Ahriman. Jahwe’s ademtocht.

TWEEDE VOORDRACHT

Dornach, 22 november 1914

31

De wereld als resultaat van evenwichtswerkingen

Het werken van luciferische en ahrimanische krachten in het etherlichaam. Het 'leeftijdsverschil' tussen de drie basisactiviteiten: willen als kinderlijk denken, voelen als een ouder willen. De wet van de verandering in het etherlichaam. Lucifers verjongende invloed in het willen, Ahrimans verhardende invloed op het denken. De invloed van beiden in het gebied van het voelen en in gestalten van het etherlichaam. De noodzaak van hun werking. De mogelijkheid van de volledige Ik-ontplooiing slechts in het fysieke, maar niet in het etherlichaam. Het werken van de natuurgeesten op het etherlichaam door Ahriman en hun hulp bij het vinden van de terugweg in het lichaam 's ochtends. Het losmaken van het etherlichaam door Lucifer bij afgrijzen. Het wezen van sprookjes: beschrijving van belevenissen buiten het fysieke lichaam. Het ontplooiën van etherische machten in het spreken. De invloed van Lucifer en Ahriman op het door bewustzijn gekenmerkte astraallichaam (fysiek lichaam: vorm en kracht; etherisch lichaam: beweging). Waakbewustzijn: overmacht van Ahriman; slaapbewustzijn overmacht van Lucifer; droom: evenwicht tussen beide. – Plicht en recht. Het tijdperk van het aanspraak maken op rechten wordt opgevolgd door het aanspraak maken op plichten. Leren houden van de plicht: verlossing van Lucifer. Begrijpende gelatenheid ten aanzien van het recht: verlossing van Ahriman. Het afwisselen van revolutionair-oorlogszuchtige (luciferische) en konservatief-vreedzame (ahrimanische) tijdperken. Het manicheïsme. De kunst in deze samenhang.

AANTEKENINGEN

53

LITERATUUR

59

RUDOLF STEINER OVER DE VERSLAGEN VAN DE VOORDRACHTEN

61